

ΓΜ9209

Λ Ο Γ Ο Σ

ΤΟΥ ΙΠΠ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΛΑΩΡΙΤΟΥ

Βουλευτου Λευκάδος

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

Την 12 Ἀπριλίου 1862

Κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τροπολόγησιν
τοῦ ἐν ἰσχύϊ φορολογικοῦ συστήματος.

(Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ 212 τῆς ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ)

δαπάνη τῶν Κερκυραίων ῥιζοσπαστῶν.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΡΜΗΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΓΟΥ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΓΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Α1 Σ2 Φ5.0008

1862.

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΙΠΠ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Βουλευτοῦ Λευκάδος

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

Τῆν 12 Ἀπριλλου 1862

Κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τροπολόγησιν
τοῦ ἐν ἰσχύϊ φορολογικοῦ συστήματος.

Ἐντιμοὶ Βουλευταὶ!

Εἶπον καὶ προηγουμένως, ἐν μιᾷ τῶν παρελθουσῶν Συνεδριάσεων, ὅτι τὴν ἐκθεσιν ἐκείνην τῆς Ἐπιτροπῆς δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρήσῃ τις ὡς πρότασιν καὶ ὅτι αὕτη δὲν ἤτον εἰμὴ ἀπλοῦν σχέδιον ἐνδεικνύον μὲν τὴν διάθεσιν τοῦ Ἀρμοστοῦ πρὸς ἰσοπέδωσιν δῆθεν τῶν ἀνωμαλιῶν καὶ τῶν ἀνισοτήτων αἰτινες ὑπάρχουσιν εἰς τὸ ἐν ἰσχύϊ φορολογικὸν σύστημα, ἀλλὰ μὴ δυνάμενον νὰ ἐπιστήσῃ σοβαρῶς τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς οὔτε νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἐμβριθεῖς συζητήσεις καὶ διασκέψεις.

Τοῦτο εἶπον, Ἐντιμοὶ Βουλευταὶ, οὐχὶ πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ χλευάσω τὸ ἀκατέργαστον ἐκεῖνο δοκίμιον ἢ νὰ προσβάλλω τὰ ἐντιμα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ὡς ἐσφαλμένως ἐξέλαβεν ὁ ἐντιμὸς γραμματεὺς τῆς Γερουσίας, ἄπαγε! ἀλλὰ διότι ἐνδόμυχος πεποίθησις ριζωμένη εἰς τὴν καρδίαν μου μὲ λέγει, ὅτι αἱ πληγαὶ τῆς Ἑπτανήσου, ἐν τῇ παρουσίᾳ καταστάσει τῶν πραγμάτων, δὲν θεραπεύονται εὐκόλως καὶ ὅτι εἶναι ἀκατάλληλα τὰ προτεινόμενα φάρμακα.

Δὲν ἤθελα ἐπομένως οὔτε λάβει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἂν ἡ ἀγόρευσις τοῦ ἐντίμου γραμματέως τῆς Γερουσίας δὲν μὲ ἐπροκαλοῦσε, καὶ ἂν δὲν ἐβλεπα ὅτι ἡ Κυβέρνησις, διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς, ὑποστηρίζουσα καὶ δικαιολογοῦσα τὴν ἐκθεσιν ἐκείνην, ἐσπεύσει νὰ

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τέχνως ἵνα ἀποδώσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν διατήρησιν τοῦ παρελθόντος ὡς ἐκ τῆς ἀποβολῆς τῆς μεταρρυθμίσεως, ἥτις μόνη, κατ' αὐτὴν, δύναται νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τοῦ ἐπικειμένου δολέθρου.

Τὴν λέξιν, «μεταρρυθμίσις» ἤκουσα ἐπανλαμβάνομένην πολλάκις, καὶ σὰς ὁμολογῶ δὲν ἐξιππάσθην. Δὲν ἠθέλησα, παρακολουθῶν τὸ παράδειγμα τοῦ ἐντίμου Βουλευτοῦ Ζακύνθου Κυρ. Δομβάρδου, οὔτε νὰ τὴν καταρασθῶ, οὔτε νὰ τὴν ἀναθεματίσω. Διότι αἱ κατάραι καὶ τὰ ἀναθέματα ἀρμόζουσι μόνον εἰς λαοὺς ἀνάνδρους καὶ ἐκχαυνωμένους. Πολιτικοὶ ἄνδρες πλήρεις θάρρους καὶ ζωῆς δὲν καταρῶνται, δὲν ἀναθεματίζουσι, μάχονται, ἔστω καὶ διὰ τοῦ λόγου, ἀλλὰ μάχονται.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ συζήτησις, τοῦλάχιστον κατὰ τινὰ αὐτῆς μέρη, ἐξῆλθε τοῦ κύκλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ὁποίου ὤφειλε, πρὸς τὸ συμφέρον καὶ αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως, νὰ περιορισθῇ, ἀφοῦ ἰδέαι τινὲς ἐρρίφθησαν ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου τούτου, νομίζω οὐχὶ μόνον εὐλογον, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον νὰ ἀντιπαρατάξωμεν καὶ ἡμεῖς τὰς ἰδέας καὶ τὸ φρόνημά μας ἵνα ἴδωσιν οἱ ἀντίπαλοι καὶ πεισθῶσιν, ὅτι οὔτε τὴν ὀπισθοδρόμησιν ἐπιθυμοῦμεν, οὔτε τὴν στασιμότητα ἐπιδιώκομεν, οὔτε ὑπὸ πάθους ἐμπνεόμεθα, οὔτε ἀπὸ ἀτομικὰ συμφέροντα ὀδηγοῦμεθα, ἀλλὰ, ὑπέκοντες εἰς τὸ σύμβολον τοῦ ἡμετέρου πολιτικοῦ δόγματος, δὲν θέλομεν νὰ σμικρύνωμεν, δὲν θέλομεν νὰ δακνυνοῦσιν τὴν τιμὴν τῆς σημαίας μας, καταβιβάζοντες αὐτὴν ἀπὸ τοῦ πύργου, ὅπου μετὰ τοσοῦτων μόχθων καὶ ἀγώνων ἐν θριάμβῳ τὴν ἔστησεν ἡ Ἑπτάνησος.

Βλέπετε λοιπὸν, ἔντιμοι Βουλευταί, ὅτι ἐνῶ σκοπεῦω ἐν παρόδῳ καὶ ὡς ἐπὶ τροχάδην νὰ λαλήσω περὶ τῆς ἐκθέσεως ἐκείνης, προτίθεμαι κυρίως νὰ ἐκφράσω μετὰ πάσης τῆς παρρησίας τὰς ἰδέας καὶ τὸ αἶσθημά μου ὡς πρὸς τὴν παρούσαν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Ἑπτανήσου, νὰ εἶπω δὲ καὶ τοὺς λόγους οἵτινες, κατ' ἐμὴν γνώμην, ὑποχρεοῦσι τὸν Ἴονιον λαὸν ν' ἀποστρέφεται τὴν μεταρρυθμίσιν, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντίδοκοι θέλουσι καταταχθῆ μεθ' ἡμῶν ἀφοῦ μᾶς ἀκούσῃσι, καὶ οὕτω πάντες θέλομεν συμβαδίσει πρὸς ταχεῖαν ἀπολαβὴν τοῦ ὑπερτάτου ἐκείνου ὀγαθοῦ πρὸς τὸ ὁποῖον ἐρωπώλητον ἀπενίχομεν

καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν δυνάμεθα πλέον οὐδὲ πρὸς μίαν μόνην στιγμὴν νὰ ἀποσπάσωμεν τὰ βλέμματα καὶ τὴν διανοίαν μας.

Εἶναι καιρὸς, ἔντιμοι συνάδελφοι, νὰ καταστήσωμεν τὸ Βουλευτήριον τοῦτο ἀληθῆ πολιτικὴν παλαίστραν. Εἶναι καιρὸς ὅπου τῆς νεφελώδους σφαίρας τῆς ἰδανικότητος, τὸ πολιτικὸν πρόγραμμα τῆς Ἑπτανήσου, νὰ τὸ εἰσαγάγωμεν εἰς τὴν σφαῖραν τῆς διπλωματίας καὶ τῆς πραγματικότητος, ἵνα παύσωσιν καὶ οἱ κατήγοροι λέγοντες, ὅτι συγκεκριμέναις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰδέαι δὲν ἔχομεν, καὶ ὅτι πλανώμεθα ἐνθεν κίκεϊθεν διὰ τῆς φαντασίας μας, μᾶλλον πρὸς ματαίαν ἐπίδειξιν καὶ πρὸς χαμερπῆ δημοκοπίαν παρ' ὅτι διώκομεν τὴν ἀληθῆ λύσιν τοῦ ζητήματος.

Ναί, Κύριοι! διότι παραδέχομαι καὶ ἐγὼ ὅτι αἱ προτεινόμεναι βελτιώσεις δὲν δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν οὐδεμίαν θεραπείαν ἐὰν αὗται δὲν συνοδεύωνται καὶ μετὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν θεσμῶν τοῦ Κράτους. Παραδέχομαι ὅτι ἐπὶ σαθρῶν βάσεων δὲν δύναται νὰ ἐγειρῇ τίς κραταιὸν καὶ μόνιμον πολίτευμα. Παραδέχομαι πάντα ταῦτα, διότι ἐνῶ τοιοῦτοτρόπως ἀπαντῶ κατὰ πρόσωπον τὴν μεταρρυθμίσιν, μοὶ παρέχουσιν ἀφ' ἑτέρου τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἶπω εἰς ὑμᾶς ὅτι οὐδεμία ἄλλη ἰδέα, ἐκτὸς τῆς ἐθνικότητος, δύναται νὰ ᾖναι ἡ βᾶσις τοῦ πολιτεύματός μας, καὶ ὅτι οἰαδήποτε μεταρρυθμίσις δὲν ἔθελεν ἐπιφέρει εἰμὴ τὴν ἐπαύξεισιν τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ὅστις ὑπάρχει μεταξύ δύο στοιχείων, τοῦ προστατευόντος καὶ τοῦ προστατευομένου, ἀνέκαθεν πολεμουμένων, ἀνέκαθεν ἀντιμαχομένων πρὸς ἄλληλα. Εἰς μάτην μοχθεῖτε, Κύριοι! οὐδεμία ὑπάρχει σχέσις, οὐδεμία ὑπάρχει συγγένεια μεταξύ τῶν δύο τούτων στοιχείων. Ἡ καταγωγὴ, τὰ ἔθνη, τὰ ἔθιμα, τὸ θρήσκευμα, ἡ γλῶσσα τὰ ἀποχωρίζουσι. Καὶ ἐνῶ τοιοῦτόν τι χάσμα ὑπάρχει ἀνντιρρήτως, πῶς δύνασθε ὑμεῖς νὰ ἐλπίσθητε τὴν συγχώνευσιν καὶ τὴν ἀρμονίαν; Πῶς δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι ἄνδρες πολιτικοὶ, βουλευταί καὶ τίμιοι ἀπκτώνται ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ θεωρῶσιν ἐφικτὴν τὴν ἀρμονίαν ταύτην, καὶ ὅτι, πρᾶγματιζόντες τὴν φύσιν καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, πεποίθασιν ὅτι ὑπάρχει μέσον συμβιβασμοῦ, καὶ ὅτι ἡ ἀπαιτουμένη ἰσορροπία μεταξύ τῶν ἀναγκαιῶν πρὸς σύστασιν ἀληθοῦς

συνταγματικού πολιτεύματος στοιχείων δὲν θέλει διαταραχθῆ οὐδέποτε ;

Ἀφήσατέ με, Κύριοι, ἀπεναντίας νὰ πιστεύσω, ὅτι καὶ ὑμεῖς προβλέπετε τὰς δυσχερείας, προαισθάνεσθε τὸν κίνδυνον, προνοεῖτε τὸν ὄλεθρον, ἀλλὰ μὴ δυνάμενοι νὰ καταταχθῆτε οὔτε μεταξὺ τῶν ὀπισθοδρομικῶν, διότι ἡ τιμιότης δὲν σᾶς τὸ ἐπιτρέπει, οὔτε μεταξὺ ἡμῶν, διότι ἡ κοινωνικὴ σᾶς θέσις ἴσως δὲν σᾶς τὸ συγχωρεῖ, προσπαθεῖτε νὰ τηρήσῃτε μέσον τινὰ ὄρον, γινώσκοντες καλῶς ὅτι πολιτικὸς ἀνὴρ, μὴ ὑπηρετῶν οὐδεμίαν σημαίαν, κηρύττεται αὐτοδικαίως ἀπόμαχος καὶ καταδικάζεται ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ εἰς πολιτικὸν θάνατον. Ἀφήσατέ με νὰ πιστεύσω ὅτι ἄνποτε ἡ Ἐπτάνησος, ὃ μὴ γένοιτο, ἤθελε σᾶς προσκαλέσῃ ἵνα, ὑπὸ εὐθύνην σᾶς, ὑπαγορεύσῃτε τὰς ιδέαι σας ἢ θέσητε εἰς ἐνέργειαν τὸ σύστημά σας, ἤθελετε ἀπαντήσῃ ἀποποιούμενοι, κηρύττοντες πανδήμως ὅτι, ἡ ξενικὴ Προστασία δύναται μὲν, ὡς ἔπραξε καὶ ἄλλοτε, νὰ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησίν της, ἀλλὰ δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ συνολογησώμεν ἡμεῖς μετ' αὐτῆς νέον πολιτικὸν συμβόλαιον.

Καὶ τί κακὸν ἔφερον ἡ μεταρρυθμίσεις, λέγει ὁ Γραμ. τῆς Γερουσίας; ὑμεῖς αὐτοὶ δὲν εἴσθε ἀπαύγασμα τῆς ἐλευθερίας ἐκλογῆς καὶ τῆς μυστικῆς ψήρου; δὲν χαίρεσθε σήμερον, δυνάμει τῶν μεταρρυθμίσεων, τὸ ἱερὸν καὶ ἀνεκτίμητον δικαίωμα τοῦ λόγου; Ναι, ἀπαντῶμεν ὑπῆρξεν ἐποχὴ, ἔντιμοι Βουλευταὶ, καθ' ἣν ἡ Ἐπτάνησος κεκμηκυία καὶ ἀπηυδαμένη ἐπεθύμει τὴν μεταρρυθμίσειν, καὶ ἡ Προστασία τότε τὴν ἐλάττιζε· οἱ νουνεχέστεροι τῶν Ἴονίων ἔτεινον πρὸς ὑμᾶς τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἐζήτουν ὡς ἐπαίται, ὑμεῖς δὲ τοὺς ἐφυλακίζετε, τοὺς κατεστρέφετε.

Ἀλλὰ τότε τὸ ἐθνικὸν ζήτημα ἦτον ἐν σπαργάνοις, καὶ ὁ ἀνατολικὸς Κόσμος ἐκοιμάτο νήδυμον ὕπνου. Τότε ἐνόμιζον ἅπαντες ὅτι ἡ ἀγωνία τοῦ ψυχοῤῥαγοῦντος ὀθωμανοῦ ἤθελε παραταθῆ ἐπ' ἀορίστου. Σήμερον, ὦ! σήμερον ὁ ἀσθενὴς ἐκείνος παρέδωκε τὸ μιὰρον πνεῦμα. Ὁ τάφος ἠνεώχθη. Καὶ ἂν ἀκόμη τὸ πτώμα δὲν ἐτάφη, ἀποδώσατε τὴν ἀργοπορίαν εἰς τὴν βραδύτητα τοῦ βήματος, δι' οὗ οἱ πενθοφοροῦντες παρακολουθοῦσι τὴν νεκρικὴν λειτανίαν. Ἰπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν ἡ Ἐπτάνησος ἐπεθύμει τὴν μεταρρυθμίσειν, καὶ ἡ Προστασία ἀκατήχητα τότε παρεχώρη-

σεν ἐλευθερίας τινὰς ἐπὶ βραεὶ ἀντιτίμω. Ὅπως δῆποτε ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου καθιερώθη, καὶ σήμερον ὁ Ἄρμωστος, ἀντιτεινῶν εἰς τὴν πρὸς τὸν ἐναρκτήριο ἀυτοῦ λόγον ἀπάντησίν μας, λέγει ὅτι ὀλίγοι ὑπάρχουσι λαοὶ οἵτινες χαίρουσι τοσαύτην ἐλευθερίαν ὅσην ἡμεῖς. Τοῦτο εἶναι ἴσως ἀληθές, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ βεβαίως καὶ ὡς δῶρημα τῆς Προστασίας. Εἶναι ἰδικήμας κατὰκτησις, ἣτις μᾶς ἐσοίχισε πολλοὺς ἀγῶνας καὶ μόχθους. Ἐπειτα, βεβαιωθῆτε, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου ἡ Προστασία τὴν ἀνέχεται, διότι εἶναι ἰσχυρωτέρα τῆς λόγῃς καὶ καταστρεπτικωτέρα τῶν πυροβόλων· τὴν ἀνέχεται, δὲν τὴν σέβεται.

Ἀλλὰ ποῦ τρέχω; κεῖται ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑπὸ βούλευσιν ἔκθεσις ἐπιτροπῆς ἀσχοληθείσης πρὸς τροπολόγησιν τοῦ ἐν ἰσχύϊ φορολογικοῦ συστήματος, καὶ ἐγὼ, ἐγὼ ὁ οἰστρηλατούμενος, ἐγὼ ὁ αἰωνίως διατελὼν ὑπὸ τὴν ἐπιβροῆν τῶν ὀνείρων τῆς πυρεττοῦσης φαντασίας μου, ἐξέρχομαι τοῦ ἀντικειμένου· καὶ Σεῖς μὲ ἀνέχεσθε, καὶ ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Πρόεδρος, ἀντὶ νὰ μὲ ἐπαναγάγῃ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀφ' ἧς ἐξετράπην, εὐμενῶς μὲ ἀκροάζεται καὶ χαίρει ἴσως βλέπων με συμπλεκόμενον μετὰ τῆς πολυκεφάλου ὕδρας, μετὰ τῆς μεταρρυθμίσεως. Ἄριστος ὁ οἰωνός, ὦ συνάδελφοι! Ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Τὸ ἐν ἰσχύϊ φορολογικὸν σύστημα ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος, τοῦ ἐν Ἐπτάνησῳ ἀνεγερθέντος ὑπὸ τῆς Προστασίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1817, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ καταστρεπτικὰ καὶ ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἐνόμισεν εὐλόγον ἡ Βουλὴ αὕτη νὰ σκιαγραφίσῃ ἐν τῇ ἀπαντήσει αὐτῆς πρὸς τὸν ἐναρκτήριο τοῦ Ἄρμωστοῦ λόγον. Ἰπῆρξε σύστημα ἐξοντώσεως, σύστημα ἐξευτελισμοῦ καὶ διαφθορᾶς, ἀλλὰ συγχρόνως ὑπῆρξε καὶ σύστημα φέρον εἰς τὴν πτώχευσιν καὶ εἰς τὴν χρεωκοπίαν. Ἰπῆρξεν, ἐνὶ λόγῳ, τοιοῦτόν τι κατὰ πάντα αὐτοῦ τὰ μέρη, ὅποιον τίμιοι καὶ ἀγαθοὶ Ἄγγλοι αἰσχύνονται νὰ ἀποδώσωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν των. Ὁ ἐπινοήσας, ὁ ὑπαγορεύσας, καὶ καθιδρύσας τὸ τερατώδες ἐκείνο σύστημα, ἀπέβλεψε μὲν κυρίως εἰς τὴν ἐκπόρευσιν τῶν πνευμάτων, οὐχ ἦττον ὁμως ἠθέλησε νὰ ἐπιτύχῃ καὶ τὴν ὕλικὴν καταστροφὴν τῶν συμφορῶν τοῦ Ἴονίου λαοῦ, διότι ἐγίνωσκεν ὅτι λαὸς πτωχὸς καὶ χρεωκοπημένος ἐκυπτε τὸν αὐχένα εὐκολώτερον

λαοῦ πλουσίου καὶ εὐδαίμονος. Τὰ πάντα λοιπὸν ἐπενόησε, τὰ πάντα ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ δολίου τοῦτου σκοποῦ, καὶ ἐνῶ ἀφ' ἐνὸς τὸν ἐπτώχευε ἀφ' ἑτέρου τῷ ἐπρόσφερον, ὡς δέλεαρ, ἄδρους μισθοῦς, θέσεις ἐπιζήλους, τίτλους παιδαριώδεις καὶ παράσημα, ἵνα τοιουτῶτρόπως κατακτήσῃ καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα.

Οἱ ἐπιβληθέντες φόροι ἐπὶ τῶν κυριωτέρων προϊόντων τῆς Ἰονίου ἐπικρατείας προσέβαλον καιρίως τὴν τάξιν τῶν γαιοκτημόνων, διότι οἱ γαιοκτήμονες ἀπετέλουσαν τὸ ζωτικώτερον στοιχεῖον τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, καὶ ἐσύμφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, κατὰ προτίμισιν παντὸς ἄλλου, γὰρ ῥιφθῆ ὁ πέλεκυς.

Οἱ διάδοχοι τοῦ Μαιτλάνδου πιστῶς παρεδέχθησαν τὰς ὁδηγίας του, ἔχοντες δὲ ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτῶν ἄλλα καὶ θηρηματὰ Κοινοβούλια ἐβάδισαν τὴν αὐτὴν πορείαν, διώκοντες τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ παρακολουθοῦντες τὸ αὐτὸ σῆμα.

Ὁ νῦν Ἀρμοστεύων, ἀνὴρ νοήμων, ἀνὴρ πρακτικὸς, ἀνὴρ τίμιος, μόλις φθάσας ἐν Ἑπτανήσῳ, ἐπίστευσεν ὅτι διὰ τοῦ κόπου καὶ τῆς καλῆς διαθέσεως ἐδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ, τοῦλάχιστον ἐν μέρει, τὴν θεραπείαν τῆς νόσου ἧτις ἀπὸ πεντήκοντα ἤδη ἔτων καταβιβρώσκει τὴν σάρκα μας. Ἔθεσε τὸν δάκτυλον ἐπὶ πολλῶν πληγῶν, καὶ εὗρεν ὅτι ἡ γάγγραινα καὶ ἡ ἀποσύνθεσις ὑπῆρχον ἀπανταχοῦ. Ἄλλὰ δὲν ἐνόησεν ὅτι τὰ χρονικὰ πάθη εὐκόλως δὲν θεραπεύονται, καὶ ὅτι πολλάκις τὸ μίasma ἀρχαίας καὶ φθοροποιᾶς νόσου μεταδίδεται καὶ εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἐπισκέπτεται τὸν ἀσθενοῦντα.

Μετὰ τινὰς προσπαθείας καὶ ἀποπειράς, ὁ νῦν Ἀρμοστεύων ἀπέβαλε φαίνεται πᾶσαν ἐλπίδα καὶ ὡς ἂν ἐφοβέιτο νὰ προβῆ περαιτέρω, ἔκρινε συμφερότερον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ὀπίσω. Ἰδοὺ ὁ λόγος, δι' ὃν ἡ Βουλὴ ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτὸν ὅτι τὰ δεινὰ τοῦ Ἰονίου λαοῦ ὀσημέραι κορυφοῦνται.

Τὰ δεινὰ τοῦ Ἰονίου λαοῦ ὀσημέραι κορυφοῦνται, εἶπεν ἡ δωδεκάτη αὕτη Βουλὴ εἰς τὴν πρὸς τὸν ἐναρκτήριον τοῦ Ἀρμοστοῦ λόγον ἀπάντησίν της, καὶ εἶπε καλῶς, διότι πραγματικῶς καθ' ἐλάττην γίνεται βαθύτερον καὶ πλατύτερον τὸ χάσμα ὅπερ ἀποχωρίζει τὸν Ἰόνιον λαὸν ἀπὸ τῆς

κυβερνήσεώς του. Καὶ τοῦτο νομίζετε ἄρα γε, Κύριοι, ὅτι εἶναι μικρὸν δυστύχημα; ἐνῶ ἡ Κυβέρνησις ὤφειλε γὰρ ἐκπροσωπεύῃ τὴν ἐν Ἑπτανήσῳ ἐπικρατοῦσαν κοινὴν γνώμην, αὕτη συστηματικῶς ἀντιπαράττεται ὡς πολεμία, παρακολουθοῦσα δὲ τὸ ἀρχαῖον ἀποτρόπαιον σῆμα, ἐπικαλεῖται μὲν τὴν σύμπνοιαν, προκαλεῖ δὲ τὴν ἀνταγωνισμόν. Εἶναι τοῦτο χλευασμὸς, εἶναι πικρὸς περίγελος! Ἐνδίδουσα εἰς φόβους παιδαριώδεις καὶ ἀνυποστάτους πράττει τὸ κατὰ δύναμιν ἵνα διεγείρῃ δυσμένειαν, νομίζει δὲ ὅτι σώζεται καὶ ὅτι συντηρεῖται μένουσα ὀχυρωμένη ἐντὸς τῶν Μεγάρων τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου, καὶ ἔχουσα κύκλω Αὐτῆς φρουρὰν συγκειμένην ἐξ ὀλίγων τυγμαίων.

Ταῦταδὲ λέγω, ἔντιμοι Βουλευταί, οὐχὶ πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐπικρίνω τὴν διαγωγὴν τοῦ νῦν Ἀρμοστεύοντος, τὸν ὁποῖον ἄλλως σέβομαι ὡς ἄτομον, καὶ μετὰ τοῦ ὁποῖου δεσμοὶ φιλίας διατηρηθεῖσις μέχρι τέλους ἐκατέρωθεν καθαρὰς οὔτε καταδολιευθείσης ποτὲ ἀπὸ ἰδεῶν χαμπερτοῦς πολιτικῆς κερδοσκοπίας, μὲ συνδέουσιν, ἀλλὰ διότι ἠθέλησα καὶ διὰ προσφάτων γεγονότων ν' ἀποδείξω ὅτι, τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐνυπάρχοντος εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, ἡ αὐτὴ σύγκρουσις θέλει ὑπάρξῃ πάντοτε μετὰ τὸν προστάτου καὶ προστατευομένου, καὶ ὅτι ἄλλη διέξοδος καὶ λύσις ὡς πρὸς τὸ ἑπτανησιακὸν ζήτημα δὲν παρουσιάζεται ἐκτὸς τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὁ ἔντιμος Γραμματεὺς τῆς Γερουσίας, θαυμάζει πῶς δὲν ὑπάρχει σύμπνοια καὶ ἀγαθοπιστία μετὰ τὸν τῶν ἀρχῶν τοῦ Κράτους. Καὶ πῶς δύναται νὰ ὑπάρξῃ; Ἡ Προστασία δὲν μᾶς ἐμπιστεύεται. Πᾶσαν ὑπαγόρευσίν μας θεωρεῖ ὡς δολιὰν, πᾶσαν παραίνεσιν ὡς ὑποκρύπτουσαν ἀτομικὰν τι συμφέρον. Ἡμεῖς ἀφ' ἑτέρου, ἡμεῖς, Κύριοι, δικαιοῦμεθα, νομίζω, νὰ θεωρῶμεν τοῦλάχιστον ὡς ὑποπτον πᾶσαν πρότασιν προερχομένην ἐξ αὐτῆς ἀφοῦ πολυχρόνιος καὶ πολύστονος πείρα μέχρι τοῦδε τὸ ἀπέδειξε.

Ἀγαθοπιστίᾳ μετὰ τὸν ἑμῶν καὶ τῆς Κυβερνήσεως, λέγει ὁ ἔντιμος Γραμματεὺς τῆς Γερουσίας, καὶ τὰ πάντα θεραπεύονται. Τὴν τῶν τρόπων; Διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους. Καὶ ἰδοὺ πάλιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸ

Θέλω νὰ πιστεύσω, Ἐντιμοὶ Βουλευταί, ὅτι σήμερον ἡ Προστασία ἐπιθυμεί τὴν μεταρρύθμισιν, καὶ ὅτι τὴν ἐπιθυμεί μετ' εὐλικρινείας. Δὲν θέλω νὰ παραδεχθῶ οὔτε νὰ ὑποστηρίξω τὸ ἐναντίον ἵνα μὴ εἴπῃ τις ὅτι ἐρειδόμενος εἰς τὴν ἀπαισιοδοξίαν μου ἀναιρῶ τὰ πάντα. Ἀλλὰ σὰς παρακαλῶ, πόθεν καταδεικνύεται ἡ διάθεσις αὕτη; Ποῖα τὰ διαβήματα τῆς Κυβερνήσεως καὶ ποῖον τὸ πρόγραμμά της; Ἐδειξεν ἄραγε τὴν παραμικρὰν τάσιν πρὸς παραίτησιν ἐνὸς τοῦλάχιστον τῶν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων προνομίων της; Ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἰόνιος λαὸς πῶς δύναται νὰ πεισθῇ περὶ τῆς εὐλικρινείας ταύτης, ἐνῶ μέχρι τοῦδε δὲν ἐνόησε, τίνας ἐνεκεν τοσαύτῃ ἀντίδρασις, τοσαύτῃ συστηματικῇ πίεσιν κατὰ τῶν δικαίων αὐτοῦ ἀπαιτήσεων;

Ἐντιμοὶ Βουλευταί, μὴ ἀπατώμεθα. Ἡ Προστασία αἰσχύνεται σήμερον αὐτὴ ἐκυτὴν. Στρέφει τὰ βλέμματά της πανταχόθεν, ἐρευνᾷ τὴν ἱστορίαν τοῦ παρελθόντος, καὶ βλέπει ὅτι ἡ παρούσα κατάστασις τῶν πραγμάτων ἵνα ἔργον τῶν χειρῶν της, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς πολιτικῆς διαγωγῆς της, εἶναι καρπὸς τοῦ δένδρου ὑπερ' ἰδίας χερσὶν ἐφύτευσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μας.

Ἐπιθυμῶ λοιπὸν τὴν μεταρρύθμισιν, διότι γινώσκει καλῶς ὅτι διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως, οὐχὶ μόνον ἤθελε παραγκωνισθῇ, ἤθελε σφαγιασθῇ τὸ ἐθνικὸν ζήτημα, ἀλλὰ διότι διὰ τοῦ μέσου τούτου μόνον δύναται ν' ἀπαλλαγθῇ καὶ τοῦ ἀρχαίου ἄχθους ὑφ' οὗ καταθλίβεται.

Ἀλλὰ λέγουσιν οἱ προστάται μας, καὶ διατὶ ἀναθέτετε εἰς ἡμᾶς πᾶσαν τὴν εὐθύνην; Δὲν πρέπει τάχα καὶ ἡ Ἐπτάνησος νὰ συμμερισθῇ τὸ ὄνειδός μας, δὲν πρέπει καὶ Ἵμεῖς νὰ θεωρησθε ὡς συμμέτοχοι τῶν πράξεών μας;

Ἡ ἔνστασις αὕτη εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον σοβαρὰ, διὰ τοῦτο ἴσως καὶ ἤκουσα αὐτὴν πολλὰκις ἐπαναλαμβανομένην.

Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ! εἰς ποῖον πάντιοτε τὸ πταίσμα; Μεταξὺ πλουσίου καὶ κραταιοῦ διαφθορῶς καὶ πτωχοῦ καὶ ἀδυνάτου διεφθαρμένου, ποῖος δικαστῆς ἤθελεν ἀποτολήμῃ ποτὲ νὰ καταδικάσῃ τὸν δευτερον καὶ νὰ ἀθωώσῃ τὸν πρῶτον; ἢ τίς δὲν γινώσκει ὅτι κατὰ τοὺς ἀπαισίους ἐκείνους χρόνους ὅτε ὁ λόγος ὑπῆρχε δεσμευμένος, ὅτε οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐκφράσῃ ἐπίκρισιν ἢ δυσαρέσκειαν, ἢ θέ-

λησις τοῦ δεσπότου ἦτο καὶ ὁ διέπων τὴν κοινωνίαν νόμος; Τίς δὲν γινώσκει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην, ἀποποιούμενός τις τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ εἰς τοὺς κυβερνῶντας, ἐκινδύνευε νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὴν ἀμείλικτον ὀργὴν τοῦ Σατράπου; Καὶ ἐνῶ τὰ γεγονότα ταῦτα ὑπάρχουσι γνωστὰ καὶ ἀναντίρρητα, τολμῶσι τινες νὰ μᾶς θεωρῶσι συνενόχους. Ἀλλ' ἔσω καὶ τοῦτο! ἄς παραδεχθῶμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι καὶ τινες τῶν Ἰονίων προσκληθέντες εἰς τὸν δεῖπνον συνεκάθησαν καὶ συνεγεύθησαν μετὰ τοῦ Ἀρχόντος. Ἐφθασεν ὁμος ὥρα καθ' ἣν ἡ Ἐπτάνησος ἐνόησεν ὅτι προσεκαλεῖτο ἵνα φάγῃ ἐκ τῆς σαρκὸς της καὶ πῖρ ἐκ τῶν ἰδρώτων της. Τώρα τί μᾶς ζητεῖτε; νὰ λησμονήσωμεν τὸ παρελθόν; Ἐστῶ — Ἀλλὰ νὰ καταστρέψωμεν καὶ τὸ μέλλον; ὦ! οὐδέποτε!

Εἰς μάτην μοχθεῖτε, Κύριοι. Τὸ ἐπαναλαμβάνω καὶ πάλιν. Ἐξομοίωσις μεταξὺ στοιχείων ἀντιθέτων δὲν γίνεται. Οἰοδηήποτε καὶ ἂν ἦναι τὸ πολίτευμά μας, τὰ στοιχεῖα ταῦτα θέλουσι πάντοτε συγκρούεσθαι καὶ θέλουσι τείνει εἰς ἀμοιβαίαν καταστροφὴν καὶ ἐξόντωσιν. Πᾶν τὸ μικτὸν εἶναι καὶ νόθον, οὔτε θέλετε δυνηθῆ ποτὲ νὰ εὕρητε μέσον δυνάμενον νὰ ἐξαλείψῃ τὴν φύσιν καὶ τοὺς χαρακτῆρας οἵτινες ἰδιάζουσιν εἰς ἕκαστον τῶν στοιχείων καὶ οἵτινες εἶναι ἀντίθετοι. Δύνασθε μὲν νὰ μορφώσῃτε νέον τι πολίτευμα ἀλλὰ καὶ τοῦτο θέλει εἶναι ἄγονον, στεῖρον, ἐρμαφοδῆτον, ἀντικείμενον τοῦτέστιν εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ τοὺς κανόνας τῆς ἐπιστήμης.

Καὶ μ' ὄλον τοῦτο δὲν ὑπάρχει μίσος φυλῆς πρὸς φυλὴν. Πολλοὶ συκοφάνται ἠθέλησαν τὴν ἰδέαν ταύτην δολίως νὰ τὴν διασπείρωσι καὶ αἰσχροκερδῶς νὰ τὴν ἐκμεταλλεύσωσιν. Ἀλλὰ τοιοῦτον τι μῖσος βεβαιωθεῖτε, Κύριοι, δὲν ὑπάρχει.

Τὸ κατ' ἐμὲ βεβαίως δὲν διστάζω οὐδόλως ἵνα διακηρύξω πικρῶς καὶ μετὰ πάσης τῆς ἐπισημότητος ὅτι διετέλεσα καὶ διατελῶ λάτρης τοῦ Βρετανικοῦ ἔθνους. Ὅτι εἰς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, κατὰ προτίμησιν παντὸς ἄλλου ἤθελα διαπιστευθῆ ποτὲ τὰ μεγάλα συμφέροντα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Ὅτι εἰς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο εὕρισκω ἀσφαλῆ ἐχέγγυα συν-

τηματικῆς ὁμοφροσύνης καὶ ἀληθοῦς πολιτικῆς ὑπάρξεως. Ἀλλὰ ἵνα καὶ οἱ ἄλλοι ἀκούσῃ τούτους, ἐντιμοὶ συνάδελφοι, ἀ-
ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΑΙ ΟΘΕΡΙΑΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΧΤΕΡΙΑΣ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΘΟΥΡΙΟΥ

πιθαίνει μάλλον ἀφόρητον τὸ ἐν Ἐπτανήσῳ ἀνέκαθεν εἰσαχθὲν σύστημα, καὶ προφανεστέρα καταδεικνύεται ἡ ἀπελπισία ἣτις μᾶς κατακυριεύει.

Ἐκεῖ πλατὺς δρίζων, ἐδῶ δεσμοκτήριον. Ἐκεῖ ἀχανὲς μεγαλεῖον καὶ πλοῦτος, ἐδῶ σμικρότης καὶ πτωχεία. Ἐκεῖ μέλλον, ἐδῶ παρελθόν. Ἐκεῖ ζωὴ, ἐδῶ τάφος. Καὶ τάφος, διότι ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου ἡ Ἐπτάνησος ἅπασα παρίσταται ὡς μέγα νεκροταφεῖον θυρωρὸς τοῦ ὁποῦ εἶναι ἡ Προστασία. Ἐκαστος ἡμῶν καταδικάζεται νὰ εἰσέλθῃ καὶ ἐντὸς τοῦ νεκροῦ περιόλου, πρέπει νὰ καταλύσῃ τὸν βίον.

Ναί, ἔντιμοι Βουλευταί, τοιοῦτον εἶναι τὸ πολιτικόν μας στάδιον. Ἄρχεται ἀπὸ τῶν δημοτικῶν Συμβουλίων, καὶ τελευτᾷ μέχρι τῆς Γερουσίας. Ποία ἀθλιότης! καὶ ὁμῶς εἰς τὸν βουλόμενον νὰ τὸ διατρέξῃ πόσοι κίνδυνοι, πόσαι πικρίαί, πόσοι ἐξευτελισμοί, πόσοι ἀγῶνες! Μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων τῆς πολιτικῆς ταύτης γραμμῆς ἔρημος αὐχμηρὰ ἐκτείνεται καὶ μεγάλη. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρήμου ταύτης θάλλει ὡς ἄλλη ὄσας τὸ Βουλευτήριον. Τὸ Βουλευτήριον! καὶ ἂς λέγωσιν οἱ κατήγοροι, εἶναι σήμερον τὸ μόνον ἄσυλον τῆς Ἐπτανήσου· ἐνταῦθα τοῦλάχιστον ἀναπνεῖ τις ἐλευθέρως.

Ἄλλ' ἵνα εἰσέλθῃ τις καὶ ἐνταῦθα, πόσους καὶ ποίους σκοπέλους πρέπει νὰ ὑπερπηδήσῃ! Ἡ Προστασία φαίνεται σήμερον ἀδιάφορος, καὶ, ἔστω πρὸς τιμὴν τῆς ἀληθείας, οὐδεμία ἐπέμβασις ἔλαβε χώραν κατὰ τὸν τελευταῖον ἐκλογικὸν ἀγῶνα. Καὶ τί πρὸς τοῦτο; ἀντὶ τῆς Κυβερνήσεως παρῴσιαζονται σήμερον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης οἱ μαθηταί, οἱ πειναλέοι αὐτῆς μνηστῆρες. Καὶ ἐγὼ, ἔντιμοι συναδελφοί, ἐν Λευκάδι, ἐν τῇ φιλάτῃ ἐκείνῃ γῆ, ὑπὲρ ἧς ἔτοιμος εἰμί πάντοτε νὰ θυσιάσω τὰ πάντα, ἐγὼ ἐκνδύνευσα ν' ἀποβληθῶ μετὰ τοῦ φίλου καὶ συναδέλφου μου Μαρίνου, διότι ἠθέλησα νὰ ἐξευγενήσω τὴν πάλιν. — Διάσημοι ἀγύρται, καὶ τρίβωνες δημοκῆποι, καίτοι φαινομενικῶς ἀνήκοντες εἰς ἀντίθετα κόμματα, συνεμάχησαν καθ' ἡμῶν, διαστρέψαντες δὲ τὴν ψυχὴν τῶν ἐκλογέων, διὰ παντοίων μέσων ἐπιβούλων, ἀνάνδρων, ἐξόχως ἰδιαζόντων εἰς τὴν μικρότητα τοῦ νοῦ καὶ τὴν ἐκπορευμένην καρδίαν τῶν, ἐπέτυχον οἱ τλήμονες νὰ προσάψωσι μῶμον βαρύτερον ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς πατρίδος των. Καὶ διατὶ πάντα ταῦτα; διότι ἐπίστευον τοιοῦτοτρόπως νὰ κερδίσωσι τὴν εὐνοίαν τῆς Προστασίας. Σήμερον

ἔμεινον ἐμβρόντητοι, διότι καὶ ἡ Προστασία νομίζουσα ἴσως ὑπὲρ τὸ δέον εὐτελεῖ τὸ ἐμπόρευμα δὲν κατεδέχθη νὰ τὴν ἀγοράσῃ. Ἡ ἀγνωμοσύνη, ἡ ἀχαριστία, ἡ δουλοφροσύνη, ἡ ἀναίδεια, ἡ συκοφαντία, ἡ διαφθορὰ ὑπῆρξαν τὰ ὄπλα τῶν ἀντιπάλων, ἀλλὰ ταῦτα πρέπει νὰ θεωρηθῶσι καὶ ὡς προϊόντα τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς ἣν ἀπὸ ἡμίσεως ἤδη αἰῶνος ἀπολαμβάνομεν ὑπὸ τὸ καθιδρυθὲν σύστημα. Τοιοῦτοτρόπως παρ' ἡμῖν πᾶσαι αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις ἐχαλαρώθησαν ἡ οἰκογενειακὴ δμόνοια καὶ ἐνότης διεσπάσθη. Ὅπου ὑπάρχουσι δεσμοὶ αἵματος ἐκεῖ πολλάκις πικρωτέρα καὶ δριμύτερα ἡ ἀντίδρασις καὶ ἡ συμπλοκή. Μόνον τὸ συμφέρον δύναται νὰ συνενώσῃ τοὺς ἀντιμαχομένους. Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἐν Ἐπτανήσῳ πολιτικόν μας στάδιον.

Ἐμβλέψατε τώρα, ἔντιμοι συναδελφοί, καὶ σεῖς οἱ μεταβρύθμισται καὶ ἅπαντες οἱ Ἴόνιοι, ἐμβλέψατε εἰς τὰ τέκνα σας, ἐμβλέψατε εἰς τὴν ἀναφυομένην ταύτην Ἑλληνικὴν νεολαίαν. Στοχασθεῖτε πρὸς στιγμὴν, ποῦ καὶ πῶς θέλει δαπανηθῆ τῶσαυτῇ ζωτικῇ ἐνέργεια, τῶσαυτῇ νοητικῇ δυνάμει, καὶ θέλετε φρικιάσει, θέλετε ἀπελπισθῆ φανταζόμενοι ὅτι ἐντὸς τοῦ βορβορώδους τούτου βάλτου πέπρωται νὰ διανύσῃσι τὸν βίον πᾶσαι αἱ ἐπερχόμεναι γενεαί.

Ἐνῶ ἡμεῖς, ὦ συναδελφοί, ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ζήσωμεν, ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἐξέλθωμεν τοῦ κοιμητηρίου ἐντὸς τοῦ ὁποῦ περιφερόμεθα, ἡ ἀτμοσφαῖρα τῆς Ἐπτανήσου μᾶς πνίγει. — Ἀπηυδῆσαμεν ἀπὸ τοσοῦτων χρόνων κοιμώμενοι ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς κυπαρίσσου καὶ τῆς ἰτέας. Θέλομεν ν' ἀναπαυθῶμεν ἐπὶ τοῦ ῥωμαλέου κορμοῦ τῆς δρυὸς καὶ τοῦ πεύκου. Αἱ χεῖρες μας εἶναι κραταιαί, αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ δρᾶζωσι τὰ ὄπλα ὑπὲρ τῆς κοινῆς πατρίδος· οἱ τνεύμονές μας εἶναι ὑγεῖς καὶ θέλουσι ν' ἀναπνεύσωσιν ἀέρα ζωτικώτερον. Τί μᾶς κρατεῖτε τί μᾶς θυσιάζετε; Θέλομεν νὰ ζήσωμεν, ὁ μαρasmus μᾶς κατέφαγε, τὰ σπλάγχνα μας φθείρονται, γηράσκομεν ἐν τῇ νεότητί μας.

Πρόωραι ρυτίδες χαράττονται ἐπὶ τοῦ μετώπου μας, ἡ κόμη μας λευκαίνει, ἐνῶ ἡ ψυχὴ μας θάλλει.

Ἰδέτε, ὑμεῖς οἱ προσάται μας, ἀν τίποτε μέχρι τοῦδε ἐβλάστησεν ὑπὸ τὴν σκιάν σας. Ὁ Σολομὸς ἐμαράνθη, ἐξήνηθησεν ὡσεὶ χόρτος τοῦ ἀγροῦ. Ὁ Μουστοξύδης παρέδωκε τὸ πνεῦμα πρὶν ἢ τελευτήσῃ, διότι θανάσιμος νάρκη εἶχε κα-

ταλάβει τὸν νοῦν του. Ὅλοι ἀποσύρονται ἐν τῷ τάφῳ, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον. Τὸ πᾶν σήπεται, τὸ πᾶν συντριβεται, τὸ πᾶν κατερημοῦται. Καὶ Σὺ Γραμματεῦ τῆς Γερουσίας, Σὺ τὸν ὅποιον ἐθαύμασα καὶ θαυμάζω, δὲν αἰσθάνεσαι ὅτι αἱ δυνάμεις σου, τὸ πνεῦμα σου, αἱ γνώσεις σου ἀνωφελῶς δαπανῶνται; Δὲν ἔννοεῖς ὅτι διὰ σαθρῶν ἐρεσιπίων δὲν δύνασαι νὰ ἐγείρῃς πύργον ὄχυρον καὶ ἀκράδαντον; Ὡς ποσάκις ἐλυπήθην κατὰ καρδία βλέπων τὸ μελύρρητον στόμα σου κοπιῶν ἐπὶ ματαίῳ!

Τὸ πᾶν σήπεται, τὸ πᾶν συντριβεται, τὸ πᾶν κατερημοῦται!

Αὕτη εἶναι ἡ θέσις μας, ἔντιμοι Βουλευταί, τίς δύναται νὰ μᾶς διαψεύσῃ; Καὶ σεῖς, σεῖς θέλετε, ἐνῶ σήμερον τοῦλάχιστον ἐπισύρομεν τὸν οἶκτον, νὰ μᾶς καταστήσετε καὶ γελοίους. Ὡς σεβασθεῖτε, πρὸς Θεοῦ, τὸ πένθος μας, μὴ χλευάζητε τοὺς ἀδυνάτους.

ἔχομεν ἀνάγκη ἐθνότητος, ἔχομεν ἀνάγκη μέλλοντος, καὶ οὐχὶ ἐλεημοσύνης. Θέλομεν νὰ ἀφήσωμεν εἰς τὰ τέκνα μας κληροδότημα ἀντάξιον τῆς καταγωγῆς καὶ τῶν δικαιωμάτων μας. Θέλομεν νὰ ἐργασθῶμεν καὶ ἡμεῖς πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ νέου κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος.

Τί μᾶς κρατεῖτε, τί μᾶς θυσιάζετε; Ἐνώσατε τὰς δυνάμεις σας καὶ τὰ πλούτη σας μετὰ τὰ δικαιώματά μας, αὕτη εἶναι ἡ μόνη δυνατὴ συμμαχία μεταξὺ ἡμῶν καὶ ἡμῶν. Ἐλθετε, ἡμεῖς θέλομεν σᾶς καθοδηγήσῃ, ἡμεῖς θέλομεν σᾶς ὑπαγορεύσει τὸ μέσον δι' οὗ δύνασθε νὰ συμβιβάσῃτε τὸ συμφέρον καὶ τὸ μεγαλεῖόν σας μετὰ τοῦ ἰδίου μας συμφέροντος καὶ μεγαλείου. Μὴ φοβεῖσθε, ἔλθετε μεθ' ἡμῶν, δὲν σᾶς μισῶμεν, ὄχι, μὰ τὸν Θεὸν ὄχι. Ἐλπίζομεν εἰς ἡμᾶς, ἐλπίζομεν εἰς τὴν γενναιότητά σας, ἐλπίζομεν εἰς τὴν παρ' ἡμῶν πανδήμως δικηρυχθεῖσαν συμπάθειάν σας ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων καὶ τῶν δεδουλωμένων.

Ἀλλὰ μὴ χρονοτριβεῖτε. Ὁ καιρὸς εἶναι πολύτιμος. Κύκλω ἡμῶν ἐγείρονται τεράστιοι γίγαντες. Πελώριος καὶ ἀκαταδάμαστος παρίσταται ὁ Σλαβισμὸς, δὲν τὸν βλέπετε; Ἡ σπάθη τοῦ Βουκάλοβιτς κρούει θανατηφόρως, καὶ τὴν κλαγγὴν αὐτῆς, ὡς ἄλλο ἐγερτήριο ἄσμα, θέλουσιν ἀκούσει πάντες οἱ δρόφυλοι λαοί. Ἡμεῖς μόνοι διὰ τῆς ὑμετέρας ἀρωγῆς, δυνάμεθα νὰ ἀποσομώσωμεν τὸν χειμῶνα ὅστις ἐ-

παπειλεῖ νὰ κατακλύσῃ τὰ πάντα. Τί χρονοτριβεῖτε, τί καταναλίσκετε ὥρας πολυτίμους διὰ προτάσεων περὶ βελτιώσεων ὅλων ἀλυσιτελῶν, οὐδὲ δυναμένων νὰ ἐπιφέρωσιν ἔσω καὶ μικρὰν θεραπείαν; Ἡ διάνοιά μας, ἡ ψυχὴ μας ὑπάρχουσιν ἄλλοθι προσηλωμένα. Εἰς τὰ τοιαῦτα δὲν δυνάμεθα νὰ προσέξωμεν. Παρακολουθοῦμεν βῆμα πρὸς βῆμα τὰς χρυσοπτέρους ἐλπίδας μας, ὡς τὰ παιδία παρακολουθοῦσι τὴν χρυσαλλίδα, καιροφυλακτοῦντα τὴν σιγμὴν, καθ' ἣν ἠθελε καθίσει ἐπὶ τινος ἄνθους ἵνα τὴν δράξωσιν. Οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας μας εἶναι θορυβώδεις. Πᾶσα ἡμέρα, πᾶσα ὥρα, πᾶσα στιγμή, ἥτις παρέρχεται, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ζωὴν ἢ τὸν θάνατον. Καθεκᾶστην παρευρισκόμενοι ἐνταῦθα δὲν μᾶς βλέπετε κατηφείς καὶ περιλῆπτοι νὰ ἐρωτῶμεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον: «Τί νέα συνάδελφε»; . . .

— Ἐπεσον ὁ Λεωτσάκος, ὁ ἀνδρείος Λεωτσάκος! . ὁ υἱὸς αὐτοῦ, μόλις ἐφηβος, ἐξέρχεται τοῦ πατρικοῦ οἴκου. Ἡ ἐκδίκησις τὸν χειραγωγεῖ, ὁ θάνατος παρακολουθεῖ τὰ βήματά του. Ἐντὸς ὀλίγου, ἐπανέρχεται καθημαγμένος, καὶ χαίρων ἐναγκαλιζέται τὴν χῆρα μητέρα του. Ὁ φονεὺς τοῦ πατρὸς του δὲν ὑπῆρχε πλέον...

— Ἐφονεύθη ὁ Μωραϊτίνης...

— Ὁ Μωραϊτίνης! ... ὁ φίλος μου; .. ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρειοπαγίτου; . . . ὦ δυστυχία! . . .

— Τὸν αὐτὸν κίνδυνον ἔτρεξε καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κανάρη...

— Ὁ υἱὸς τοῦ Κανάρη; τοῦ πυρπολιστοῦ Κανάρη! . . . Θεέ μου! Θεέ μου! ἵνα τί μᾶς ἐγκατέλειπες!

— Ὁ Κορωναῖος καιρῶς πληγωθεὶς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, συνελήφθη. Ἄδεται δὲ ὅτι Δημήτριος ὁ Γρήβας ἐξαιτούμενος τὴν ἀπόδοσιν τοῦ συναγωνιστοῦ καὶ φίλου του ἐπαπειλεῖ νὰ κρεμάσῃ ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Παλαμηδίου πεντήκοντα κεφαλὰς Ἑλλήνων αἰχμαλώτων . . .

— Ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Παλαμηδίου! Ἐπὶ αὐτῶν ἐκείνων τῶν ἐπάλξεων, ἐφ' ὧν ἄλλοτε ὁ ἀτρόμητος πατὴρ του ἐτήρησεν ἄσπιλον, ἀμόλυντον τὴν σημαίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτε ἡ Πελοπόννησος ἅπασα ἔκυπτεν ἐνώπιον τῆς ἐξολοθρευτικῆς σπάθης τοῦ Ἰβραήμ!

Κύριε! Κύριε! Παντοδύναμε! δίκαιε! ἐπίβλεψον καὶ εἶδος, καὶ ῥίψον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνων οἵτινες προὐκάλεσαν τὴν ἀδελφομαχίαν ταύτην, τὴν κατάραν καὶ τοὺς κεραυνοὺς σου!

ΙΑΚΩΒΟΣ Ν. ΠΑΥΛΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

Μὲ τοιαύτας ἐντυπώσεις εἰσερχόμεθα, Κύριοι, ἐντὸς τοῦ περιβόλου τούτου, καὶ Σεῖς μᾶς λέγετε περὶ βελτιώσεων ; Εἶναι τοῦτο τὸ μνημόσυνον ὑπερ ἀρμόζει εἰς τοὺς τάφους τῶν φονευθέντων ἀδελφῶν μας ;

Ἄλλὰ τί λέγω ; τὸ αἷμα ἐκεῖνο ἀπέδωκε καρπὸν γλυκύτατον. Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς Ὄθων ἐν τῇ Ἱερᾷ ἡμέρᾳ τῆς Ἀναστάσεως ὑπεσχέθη νὰ συγκαλέσῃ ἐκτάκτως τὰς Βουλὰς, ἵνα δι' αὐτῶν συστηθῇ ἡ πολυπόθητος Ἔθνοφυλακὴ.—Οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ὑπλίζονται, ἤμεῖς δὲ θέλετε, ἐν μέσῳ τοῦ γενικοῦ βρασμοῦ, νὰ μᾶς καταδικάσητε εἰς ἀδράνειαν, θέλετε νὰ μᾶς ἀποκοιμήσητε! Δὲν ἔχετε αἷμα εἰς τὰς φλέβας σας, οἱ ὀφθαλμοὶ σας δὲν ἔχουν δάκρυα, ἡ καρδιά σας ἀπελιθώθη ;

Ὅχι, ὄχι, δὲν δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω. Ἡπατήθητε, παρεσύρθητε, ἀλλὰ καὶ Σεῖς εἴθε καθαροὶ καὶ ἄμωμοι, εἴθε τέκνα νόμιμα τοῦ αἰματοφύρτου τούτου ἑλληνικοῦ ἐδάφους. Πορεύθητε λοιπὸν εἰς τοὺς προστάτας μας, καὶ εἰπέτε εἰς αὐτοὺς παρρησία. Ἡ Ἐπτόνησος ὑφ' οὐδεμιᾶς ἄλλης ἰδέας ἀφαρπάζεται εἰμὴ ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως· ὅτι ταύτην ἐπιποθεῖ, ταύτην ἐπιδιώκει, ταύτην ἐλπίζει, διότι δι' αὐτῆς μόνης δύναται ν' ἀναστηθῇ καὶ νὰ ζήσῃ.

Πορεύθητε εἰς τοὺς προστάτας μας καὶ εἰπέτε εἰς αὐτοὺς ὅτι μέχρις οὗ ἡ ὥρα σημάνη, μέχρις οὗ τὸ γενναίoffρον, τὸ φιλέλλην Βρετανικὸν ἔθνος, ἀποφασίσῃ ΔΙ' ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΘ' ΗΜΩΝ νὰ βαδίσῃ τὴν ἐνδοξὸν ὁδὸν ἧτις ἄγει εἰς τὴν Ἀνατολὴν, τὴν γῆν ταύτην τῶν θρυμάτων καὶ τῶν μαρτυρίων, καὶ ἧτις εἶναι ἰδικὴ μας, πρέπει ν' ἀναδεχθῶσι ρόνοι τὴν φροντίδα περὶ τῆς παθητικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως.

Εἰπέτε εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἂν εἰλικρινῶς θελήσωσι, δύνανται νὰ μᾶς περιθάψωσι, δύνανται διὰ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν νὰ μὴ προσβάλλωσι τόσον ἀποτόμως τὴν δημοσίαν αἰδῶ καὶ τὴν κοινὴν γνώμην, δύνανται ἀκινδύνως οὐχὶ μόνον νὰ ἀνέχωνται ἀλλὰ καὶ νὰ σέβωνται τὸ ἐθνικὸν ζήτημα.

Ἄλλὰ μὴ λησμονήσητε νὰ εἴπητε εἰς τοὺς προστάτας μας, ὅτι διὰ χειρὸς ἡμῶν νέοι δεσμοὶ δὲν χαλκεύονται, καὶ ὅτι ἂν ἀδελφομαχῶμεν ἐνίοτε καὶ ἂν φονευόμεθα, ὡ! ἅς μείνωσιν ἡμῶς βέβαιοι ὅτι δὲν θέλωμεν νὰ γίνωμεν αὐτόχρημοι.

(Ραγδαία χειροκροτήσεται) ΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

